

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrlet 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrlet 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 3. malega travna 1868.

List 14.

Večer 21. in 22. sušca 1868 na Dunaju.

(Spisal Lovro Pintar.)

Dasiravno je avstrijska vlada svojemu visokemu poslancu Kriveliju napotek dala, da naj se s sv. Očetom zastran prenarredbe konkordata pogaja in se je neki v Rimu zastran tega že res komisija sestavila, vendar kermilnikom naše politike ni bilo mogoče izida teh obravnav počakati. Pravijo, da je posebno minister Herbst silno tišal, da se morate zakonska in šolska postava brez odloga tudi v gosposki zbornici obravnati, da bi se tako vtisek storil na sv. Očeta. Toda silno se moti, kdor misli, da bi tako malo diplomatično postopanje na Rim kaj vpliva imelo. Rim ni avstrijski državni zbor, kateri se ogerskemu vtisku do tal priklanja. Rim dovoli, kar smé, brez sile, kar pa ne smé, ne dovoli na noben pritisek.

19. t. m., to je na sv. Jožefa dan, se začne tedaj v gosposki zbornici hudi boj zastran zakonske postave. Vdarjalo se je pri tej obravnavi posebno po konkordatu in zagovarjavci, — tega ne more nobeden trezno misleči tajiti, so katoliški zakon in konkordat dobro in kaj doledno zagovarjali. Obe stranki ste vse svoje moči napela. Liberalci so starčka Grilparcerja celo bolnega na zbor privlekli. Pa tudi katoliška stran je vse storila, kar je bilo v njeni moči. Nad izidom nihče ni dvomil, ker je presvetli cesar na Beustov svet gosposko hišo z 20 liberalci pomnožil. Da bo pa opozicija 46 glav imela, tedaj tako močna, da so se je celo judovski časopisarji bali, tega se gotovo nihče ni nadjal. Naj le psujejo svoboduhi katoliško stranko, kakor jim je drago, nam ostanejo imena tistih, ki so svoj glas za katoliški zakon dali, vedno častitljive. 13 škofov in nadškofov je med njimi. Tudi ljubljanski knez in škof so bili na zboru, pa so med obravnavo zavoljo bolehnosti zbornico zapustili, sicer bi bilo 46 glasov na katoliški strani. S škofi so glasovali grof Atems, profesor Arnsts, preblaga grofa Blome in Brandis, grof Buquoy, knez Klari, tudi kranjski rojak in grof Koronini, dasiravno je moral veliko skušnjav prebiti, grof Černin, grof Falkenhain, grof Fünfkirchen, landgrof Fürstenberg, poljski knez Jablonovski, grof Lanckoranski, knez Ferdinand Lobkovic, knez Ljubomirski, ki je nalaš zato iz Pariza prišel, grota Aleksander in Alfons Mensdorf-Pouilly, grof Mitrovski, knez Paar, grof Rechberg. Knezi Rohan in Sanguzko in Salm, grofi Schafoče, Schönborn, Schönburg, Sternberg, grofi Leon Thun, Traun in Werbna, in knez Alfred Windišgrac.

Gotovo bo vsakega Slovenca serce zbolelo, da mora imena: grof Chorinsky, knez Čartoriski, gr. Alfred Potocki, in preslavno ime Tegethof med nasprotniki ka-

toliškega zakona in konkordata brati. Nadvojvodov ni bilo na zbornici.

Tako se je izšlo po tridnevni hudi borbi, v kateri so naj slavniji govorniki obeh strank svoje orožje poskusili. Ako bi bili razlogi zmagali, bi gotovo zinaga ne bila na uni strani, toda tudi danes še velja, kakor je nekdo že davno rekel: Stat pro ratione voluntas. Počakajmo, da se strast uleti in pamet razjasni, potem bo svet še le sodil po zasluženju. Vredno bi bilo, da bi slavna Danica saj poglobitne govore katoliške stranke Slovincem od besede do besede naznanila, nasprotniki tako ne bojo zamudili govorov svojih patronov razglasiti.*)

Tudi naj bi se razglasil govor našega rojaka grofa Antona Auersperga, ker svoboduhi po svetu trobijo, da je ta govor vse razloge nasprotne stranke potolkel, kakor potolče kladvo orehe ali toča žito na polju. Jaz sicer ne bom rekel, da govor ni bil izversten v svojem rodu, toda nasprotnih razlogov pa ni potolkel, ampak se jih je le bolj ogibal; izrekel pa je načelo, katero bi čudne nasledke imelo, ako bi se ga državni zbor poprijel in bi izrekel, da so vse zaveze in naredbe neveljavne, ktere so se po kromeriškem zboru godile. Zlasti bi to načelo v oziru naših financ čudne nasledke imelo. Sicer bi pa človek, kateri bi ta govor in tudi druge bral, gotovo ne mislil, da je bila v gosposki hiši ta dan postava o zakonu na dnevnem redu. Prav posebno se je sloveči grof repa, ki ga je dohtar Mühlfeld stari zakonski postavi priobesil, skerbno ogibal. Kako se neki ta vjema z zakonom, v katerem so naši starši živeli? — Toda moj namen danes ni pretresovati govorov za in zoper zakonske postave, jaz le hočem popisovati, kaj se je zvečer 21. in 22. sušca na Dunaju godilo.

Še prej, ko se je začelo na svetega Jožefa dan v gosposki hiši o zakonski postavi obravnavati, so bili prostori za poslušavce tako polni, da niso mogli vsi blizo, kateri bi bili radi pravdo slišali. V dvorišu zbornice in na tergu pred njo jih je moralo veliko ostati, kateri bi bili radi slišali, kako se ultramontanci, mi rečemo katoličani in svoboduhi, v zbornici podajajo. Dasiravno je vsak dobro vedil, kakošen da bo izid, kdor koli pozna razmere gosposke hiše, je postal vendar tretji dan, ko se je boj že koncu bližal, na ulicah velik nemir in vse je hrepenelo zvediti, kako se glasuje. Državni kancler Beust pride tačas iz zbornice, kjer je tudi on poslušal, in neki prosti človek ga praša: kako stoji naša reč? Baron Beust mu reče: Dobro. Zdaj zakipi veselje po dvoru in kmalo se sliši iz okna doli glas: 65 proti 45 je zmagalo! Zdaj ni bilo konca radosti, klobuki mahajo

*) Bomo poskusili, kar bo moč.

po zraku in norci skačejo, kakor bi jih bila Bog vé kaka sreča zadela. To se je godilo o 1/4.5. Ta norčija je cele pol ure terpela in vsakega liberalnega zbornika je množica vriskaje pozdravljala. Ko pa pride voz prečastitega gospoda dunajskega kardinala iz dvoriša, začnejo nekteri zabavljati in žvižgati, pa vendar tisti, ki so to demonstracijo vodili, hitro zapovedó, da naj zasramovanje utihne, in zgodilo se je.

Ko pride minister dr. Giskra iz zbornice, ga množica obdá, vpije v njega in ga hoče nesti, minister pa si to prepové, pa množica rjove za njim po ulicah, dokler jim v neki voz ne uide. Zdaj pa hočejo konje izpreči in sami sebe vpreči — to bi se jim bilo lepo podalo! pa pametni Giskra tudi tega ne dovoli in fiaker udari po konjih, hčere iz Izraelove hiše pa so mu z rutami iz oken na judovskem tergu primahovale. Pa vse to je bilo še le začetek.

Ko je noč padla na Dunaj, se začne razsvetljava, pa le po nekterih ulicah in posebno v Leopoldovem predmestju. kjer je Izrael posebno mogočen in oče Mühl-feld bolan leži. Posebno je to čudno, da neki tiste stanovanja niso bile razsvitljene, kjer tisti stanujejo, ki so judom in sploh liberalcem tako neznano veselje naredili. Po predmestjih je bilo prav malo kje razsvetljeno. V alzerskem predmestju nihče ni vedil, da je Dunaj v takem veselju. Tudi v mestu gosposke, renske in druge ulice skoraj nič niso bile razsvitljene. In vendar so 22. vsi judovski listi pisali: Ves Dunaj je bil razsvetljen, veselje je splošno! to pa je bilo ravno toliko res, kakor to, da vse ljudstvo tirja odpravo konkordata in rakovnjaški zakon.

Ko se je razsvetljava začela, so se hitro spet komandanti prikazali. Bili so študenti in judje, pa tudi še drugi vmes. Nekteri terdijo, da so bili tudi celo skrivni policaji, kateri so v imenu policije te demonstracije vodili, da se ni kaj hujšega zgodilo. Pa naj bo kakor mu drago. To je gotovo, da okrog teh vodnikov je bilo hitro več sto mnogega ljudstva in to je šlo po mestu od enega ministra do drugega in je „vivat“ in „hoch“ vpilo, da se je vse treslo. Barona Beusta so na ulicah dobili in so ga po njegovih stopnicah na rokah cefrali. Tudi Šindler bi bil rad počesčen, pa mu ni bila sreča mila. Večkrat se je neki nalaš med razsajavce primešal, pa vse je bilo zastonj. Sploh ga je že vse sito, in ko je iz Mülerjeve gostivnice skoz okno gledal in čakal, kdaj se mu bojo zaderli: „Hoch Šindler!“ je nekdo norčevaje zavpil: Vivat Napoleon IV! Drugi pa je rekel: „Molčite, Šindler ni pravi demokrat.“ Šindler tudi sam čuti, da njegova zvezda ugasuje, zato tudi večidel na zboru molči. Tudi Grilparcerja, in našega grofa Antona Auersperga je ta množica za svoja patrona spoznala in ju „pohala.“

Tako je bil Dunaj razsvetljen in taki moške so poslavljali nove ministre in svobododušne moške. Ne bodi jim oponošeno. Zdaj pa se laže tje v berlavi svet, da je bil ves Dunaj v enem plamenu in da kdo vé kdo je liberalce častil; in kakor bebast je bil Dunaj, ravno tako se morajo vesti tudi po drugih mestih, kjer je kaj svoboduhov. Tako je bilo 21. sušca.

Ko pa pride večer 22. t. m., se začnejo v prelepo cesarsko reduto zbirati ljudje od vsih strani. Kočija priderdra za kočijo in kmalo je bilo v reduti okrog 2000 katoliških kristjanov. Med njimi dva kardinala, kakih 10 škofov, mnogo knezov in kneginj, grofov in grofinj in mestnega ljudstva brez konca in kraja. Posebno željno je oko vsakega gledalo po tistih, ki so cele tri dni pravice katoliške cerkve tako izverstno branili, še zlasti je vse društvo zagomazelo in z veseljem prečastitega dunajskega kardinala pozdravljalo, kakor bi ga bilo hotlo za zamero prositi za nespodobnost, ki ga je zadela iz

zboru gredé. Vidilo se je očitno, da je še veliko Dunajčanov, ki še niso pozabili, čigavi namestniki so škofje. Pričujoči so bili na dalje tudi papežev poslanec prečastiti gospod Falcinelli atenski nadškof, verli grof Blome, spreobrnjen luteran, izverstn katoličan, grof Leon Thun in korar mogunški Mufang, znan po svojih govorih vsemu katoliškemu svetu. Tudi kološki škof Hainald in več Ogrov je bilo pričujočih.

Kaj pa je spravilo toliko množico v cesarsko reduto? Družba svetega Mihela, ki se vleče za pravice sv. Očeta papeža, je imela svoj letni shod. Predsednik zboru baron Stilfrid naznani, da število družnikov je narastlo nad 10000, lepa množica je to! in da se društvo čedalje bolj množi.

Nagovorili so množico naj poprej dunajski nadškof in kardinal, potem jo je pozdravil v imenu ogerske dežele nek Oger Majer po imenu in grajšak, nadalje so govorili kardinal Švarcenberg, potem grof Leon Thun in poslednjič korar Mufang. Boljšega in bolj gorečega govornika nisem še slišal. Kakor poprejšnjim se je tudi njemu mnogokrat ploskalo, da se je dvorana tresla, in ko je rekel, da je Avstrija bolna in da zdravnik, ki je iz ptujega prišel jo zdraviti, njene bolezni ne pozna in je ni ozdravil, ni bilo plosku ne konca ne kraja. Jest pa sem si mislil: Lejte, sej vender ves Dunaj sinoč le ni plaval v veselju. — —

Pij IX z Jezusom na Oljski gori.

(Premislik o tridnevnicu.)

(Konec.)

Kedar se razserdiš, Gospod, spomni se svoje milosti. Hab. 3, 2.

5. Imenitni so ti trije dnevi, ker grešnika opominjajo, da naj pokore ne odlašajo in da naj se v greh nikdar ne povračajo.

Ravno to je namen sv. Očeta, da so tridnevnicu zapovedali, da bi se sovražniki sv. Cerkve in sploh grešniki spreobrnili in stanoviti na ozki stezi ostali, ki v nebesa pelje. Žalostni Zveličar je bil po svoji molitvi na Oljski gori k aposteljnom se povernil in jim je očital: „Ali niste mogli eno uro z menoj čuti? Ali se vam ne zdi, preljubi, da s temi besedami Jezus vse grešnike svari: ali niste mogli tisto kratko uro svojega življenja z menoj čuti v gnadi Božji? Zakaj ste grehu služili, zakaj se v greh povračali? Zakaj dremali, spali, zoper vse zveličavno opominovanje v njem celo terdovratni ostali? Zakaj niste zveličavnih časov v svoj prid obračali, morebiti ste ravno tridnevnicu l. 1868 v postu zamudili? — In kaj stori Sin človekov, kakar vidi v duhu naprej toliko zagrešenost, toliko nemarnost za gnado, toliko terdovratnost v pregrehah skozi cele leta? Poverne se kar sam nazaj k molitvi in pusti aposteljne spati; — pa zdaj so ga smertne težave in britkosti obdale, in njegov pot je bil kakor kervave kaplje tekoče na zemljo, in bil je na zemljo sklonjen. Kdo ima tako težo, da samega Božjega Sina v kervavi pot spravi in k tlam podere? Veste kdo? Greh in grešniki. Kteri? Vsi. Naj bolj pa tisti, katerih tudi naj svetejši, naj bolj zveličavni časi in nauki ne nagnejo, ne omeče, da bi greh zapustili, — ali pa če se z Bogom spravijo, pa so kmali zopet taki, kakoršni so bili, zaničevavci čednosti, ljubivci naj hujših pregréh, nasprotniki sv. cerkve. — Kdo pa še je Zveličarja v smertne težave, kervavi pot spravil in na zemljo poderl na Oljski gori? Veste kdo? Nesrečni konec grešnikov, ker nad njimi je zares Njegova kri zgubljena.

Po vsem svetu znan nasprotnik svete cerkve je bil v poprejšnjem stoletju Voltêr na Francoskem. Že dvakrat v bolezni — pa le samo v bolezni — je bil skesan

preklical svojo nejevero, ki jo je zlasti tudi v brezbožnih spisih razodeval, pa ko je ozdravel, se je zopet v greh povernil ter sveto cerkev žalil. Zboli v tretjič, — kri mu iz ust udari. Tudi zdaj prosi duhovnega pastirja pri sv. Sulpiciju za ss. zakramente, ki mu pošlje duhovna Gaultiere-a, kateremu se Voltêr spové, in nekatere dni pozneje celo v pismu očitno preklicuje svoje zmote. Ali spet je ozdravel, pa tudi z zaničevavci sv. cerkve spet se pajdašil. Pa kaj se zgodi? Na novo se mu kri udere... Tedaj zopet duhovna! Spet spovedati se, spet preklicovati?... Ne bo nič... Njegovi prijatli ne pustijo nobenega duhovna blizo... V prestrašnem obupu kliče Voltêr ime Jezus Kristus, se v roke in lakti grize in miljari svoje prijatle, da mu tako nesrečno slavo hočejo pridobiti, ter sklene 30. majnika 1778 v takem strašno žalostnem stanu, da bi moglo kamne prestresti... Ali vidite, kristjanje, kako se mu godi, kdor se s hudobnimi pečá, z njimi cerkev zaničuje in se v pregrehe povrača, pokoro pa le na smertno posteljo odlašá! Ali vidite, kaj so neverski prijatli, da revežu grešniku še zadnjega tolažila ne privošijo! Zoper take in enake cerkvene sovražnike in preganjavce vere in resnice so sv. Oče sedanjo tridnevno razpisali; molite tedaj za njih spreobrnjenje. — Čez pet lét zbolí pa D'Alembert, tisti hudobnež, ki k Volterju o njegovi smerti ni duhovna pustil. Tudi on sam s tako silo prosi zdaj za duhovna, da se eden njegovih prijatlov dela kakor bi bil že ponj poslal, in ko ga le ni, hoče D'Alembert, da naj strežej z listom gre po enega duhovnov, da saj gotovo pride; ali preden bi bil ta zamogel nazaj priti, je bil D'Alembert merlič. Tako se godi na zadnje velikim grešnikom in sovražnikom sv. cerkve; s kakoršno mero oni merijo, s tako se jim odmerja.

Sv. Cerkev je naša dobra mati; ona je pa tudi Jezusova nevesta, ki vse ljudi k Bogu obrača in kdor Cerkev žali, on žali njenega ženina Jezusa Kristusa; ne bo se mu dobro godilo na zadnje. Poslušajmo pa mi to dobro mater, ki nas k pokori budi, in nobeden naj ne ostane brez ss. zakramentov v tem svetem času, nobeden naj je ne žali, naj ji ne nasprotva, da se mu poslednjič ne bo godilo, kakor Volteru in D'Alembert-u.

Jezus Kristus je bil obdan s človeško natoro in kakor človek je bil vsem človeškim slabostim podveržen, zunaj greha: vender je častitljivo zmagal nad vsimi slabostmi človeške nature. Vdal se je čisto v voljo Božjo, če tudi ni bil v molitvi uslišan. Ni obupoval, ni tarnal, ni tožil ne Boga Očeta in ne ljudi, ni preklicoval svoje rojstne ure. Po njem se ravna sv. Oče Pij IX, namestnik Kristusov; v vsih britkostih terpi, moli in je mirnega serca. Pred 20 leti, l. 1848, ko je bilo v Rimu prvo rogovilstvo zoper Pija IX, so bili opoldan zunanji poslanci okrog Pija IX, okrog papeževega dvora Kvirinala pa so bili že sovražni puntarji, kakor nekdanj judje blizo Oljske gore, kjer je Zveličar molil. Opoldan ima Pij IX navado moliti za vse keršanstvo, torej se odloči od poslancev in gre po navadi molit. Komaj odide, že se zasliši strel, ki je bil papeževega hišnika Palma-ta ubil (malo poprej so mu bili vstrelili puntarji zvestega ministra Rossi-a), in sam namestnik Kristusov je bil v nevarnosti življenja. Ko se sv. Oče povernejo od molitve, rečejo pričujočim z mirom pravičnega: „Ali vidite, kako potrebno je, da molim! Oh res, molim za-nje!“ Potem pritisnejo križec na serce, se odtegnejo v drugič, kakor nekdanj Jezus od učencev, in grejo v novič molit. Ali vidite Pija IX na Oljski gori — v vertu Getsemani? In v takih britkostih so večí del časa, odkar so papež; pa vender so zmirlaj mirni, še celo dobre volje. Tako premaguje Kristusov namestnik svoje slabosti človeške nature, tako z Gospodom na Oljski gori stanovitno moli.

Po tem zgledu Jezusovem in njegovega namestnika

na zemlji se vojskuj tudi ti, kristjan! zoper svoje slabosti. In ktera je tvoja največi slabost? Meni se ta naj nevarniši zdi, ako si v grehah zakopan in nimaš volje in trdnega sklepa se te dni z Bogom spraviti. O spomni se na vojsko Jezusovo na Oljski gori, spomni se na terpljenje Pija IX, ki so že skorej 20 lét stanovitni v vertu Getsemanu s Kristusom, in oserči se, da premagaš svojo slabost, omahljivost ali pa celo terdovratnost ter se rešiš iz nesreče. Ni bil nesrečen Jezus na Oljski gori, ni nesrečen Pij IX v svojem terpljenji in preganjanji, ampak ti grešnik si nesrečen; zakaj una dva sta zmagala, ti pa si zmagán; zmagaj tedaj zdaj, in Bog te bo poterdil, da zmagovavec ostaneš.

Dolgo časa je molil Jezus na Oljski gori brez tolažila v naj strašnejši britkosti in zapušenosti; poslednjič pride angel z nebes ga poterdit. Neki premišljevalec pravi: Angel je v globoki ponižnosti molil svojega Gospoda in Kralja; potem ga je potolažil, poterdil, poživil; obrisal je ljubemu Zveličarju z naj večí spoštljivostjo kervavi pot in je poljubil zemljo, ki je rudečela od Jezusove kervi. Z globoko žalostjo mu je nato podal kelih terpljenja, ki ga je Jezus z veseljem sprejel, poterjen z nebeško prikaznijo iz kraljestva svojega nebeškega Očeta, in ker je tako nezmerno ljubil zagrešenega človeka, izpil ga je do dna.

Omenil sem že, da Pij IX tudi s serčno vdanostjo pijejo sprejeti kelih terpljenja. Pa tudi vse vernike o vsaki priliki opominjajo, da naj bodo mirni, poterpežljivi, stanovitni v veri, serčni v vojski, ker če tudi nekaj delj časa terpi, je vender zmaga gotova, ker peklenske vrata cerkve nikoli ne morejo premagati. Čez vse naj serčniši želja Pija IX pa je, da bi se nobeden vernikov ne pogubil, da bi se tudi naj večí sovražniki in preganjavci sv. Cerkve spreobrnili in zveličali, da bi se vsaka zagrešena duša očistila, — še zlasti v odmenjeni tridnevni.

Vidili ste tedaj, kako imenitni so ti trije dnevi: ker milost Božja zdaj na potoke teče, ker zbrisejo strahovanja, za ktere je tako hudo terpeti na tem, še le hujši pa na unem svetu, — ker zamorejo očišeni verniki silo veliko od Boga sprostiti v povikšanje sv. Cerkve in sv. Očeta Pija IX v njih britkostih, in poslednjič, ker grešnika opominjajo, da naj pokore ne odlašá ter se mu na zadnje hudo ne godi, in da se ne pogubi. Vidili ste, kako Kristus in njegov namestnik vse slabosti s serčnostjo premagujeta; premagajte tudi vi, zlasti vsi hudo zagrešeni, sami sebe, spravite se z razžaljenim Bogom: to bo dobro za sv. katoliško Cerkev, naj bolje pa vam samim. Amen.

Še enkrat „civilni zakon“.

Prederzno se šopiri dan današnji mlačnost in sovraštvo do sv. cerkve ter vse moči napenja, da bi si verno ljudstvo pridobilo pod svoje bandero, in tako se dá dostikrat tudi pošten človek premotiti, pa naj večkrat iz nevednosti; to se godi, kakor v družih rečéh, tudi zaston civilnega zakona. Naj sliši dobro misleče občinstvo tudi še nekaj, kar uče papež sami o ti reči. V pismu do kralja Viktor-Emanuela 19. sept. 1852 pišejo sv. Oče Pij IX o civilnem zakonu med drugim tudi to-le: „Verska resnica je, da je zakon po Jezusu Kristusu Gospodu našem povzdignjen v vrednost zakramenta, in nauk katoliške cerkve je, da gre zakrament k bistvu zakona samega tako, da je zakonska zaveza med kristjani le postavna, ako je zakrament zakona, brez tega pa je le prileštvo (konkubinát). Svetna postava, ki hoče za katoličane ločiti zakrament od zakonske pogodbe, in tako njeno veljavo vravnati, nasprotuje nauku sv. cerkve, si po krivici prilastuje njene bistvene pravice,

ter stavi v djanji konkubinat in zakrament zakona v eno versto, ker oba priterjuje (sankcionira) za enako postavna.... Mi pišemo Vašemu veličanstvu, da ta postava ni katoliška; ako pa postava ni katoliška, je duhovšina dolžna, verne o tem podučiti, ako bi se s tim tudi v naj večji nevarnost postavila. Veličanstvo, v imenu Jezusa Kristusa, čigar namestnik smo mi pri vsi svoji nevrednosti, Vam govorimo in prosimo v njegovem sv. imenu, ne dodelite svojega poterjenja postavi, ki bo vir tisuč nerodnost.... Iz vsega serca upamo, da bo Vaše veličanstvo varovalo pravice sv. cerkve, in svoje ljudstvo otelo jarma postav, ktere bi pričale, da peša vera in nrvnost v deržavah, ktere se jim morajo podvreči...“

Ravno tako imenujejo sv. Oče civilni zakon v svojih nagovorih ali alokucijah, n. pr. 27. sept. 1852: „ostuden in pogubljen konkubinat;“ 17. decem. 1860: „postavni konkubinat z naj večji nevarnostjo dušnega pogubljenja;“ 29. okt. 1866: „naj ostudniši sad konkubinata.“

Vernega kristjana ni treba opomniti, komu ima verovati, kar zadene veljavo sv. zakramentov, ali poglavarju, na ktere ga je Kristus postavil svojo cerkev, ali kakemu posvetnežu, ki, ako tudi v družih rečeh učen, komaj vé naštetih sedem ss. zakramentov, ter se v vednosti in življenji nikdar ni skazoval zvestega katoličana, naj sicer še toliko slovi ali visoko stoji.

Še celo protestanske vlade se bojé civilnega zakona. Deželni odbor v Kaselnu je prosil l. 1864 vlado za vpe-ljavo tacega zakona. Na to vlada odgovori: „Civilni zakon pomeni toliko, kakor deržavo ločiti vse nrvne postave in se pogrezniti pod poganstvo starih Rimljanov.“ In pristavljeno je celo, da vlada bi prej dovolila pri-leštvo kakor pa civilni zakon, da bi se potem saj z imenom zakona ne zaznamnjevalo. (A. Allg. Ztg. 1864, št. 124.) Ni treba pristavljati, da ostudno je eno in drugo. Ne le katoličani tedaj, ampak tudi drugoverci civilni zakon zaveržejo. —k.

Ločenje cerkve od šole.

Tako tedaj se misli cerkev od šole ločiti; derznemo se pa reči, da bi to bila

II naj večji krivica.

In sicer l. staršem samim. Starši pošiljate otroke v šolo želeči, da bi se v mladosti vsega naučili, česar jim bode v življenji potreba. Treba je znati brati, pisati in poštrevati; potreba je, da znajo otroci spisovati raznih reči, kakor liste, pobotnice, oporoke, izpiske in zapiske pri poštrevih itd.; potreba bi bilo, da se v nekterih krajih vinoreje in sadjoreje, v družih le samo sadjoreje, v nekterih tudi svilarije učijo. — Vidite, to želi vsak pаметen, naj bolj pa cerkveni višji sami; toda, dokler bodo imeli otroci v naših ljudskih šolah preveč posla in težav z učenjem dvojnega jezika, se ne bo lahko dalo zavolj pomanjkanja časa in tudi zavolj nevednosti v maternem jeziku onih potrebnih reči dostojno učiti. Pa ko bi bile tudi šole zares tako osnovane, da bi otroci v vseh teh rečeh se izobraževali, bi pa verh vsega tega v naj imenitniši reči, namreč v znanji svete vere in v keršanskem življenji poostajali. Kakov sad bi take šole rodile? Prirasla bi termasta, ohlapna in ošabna mladost brez Božjega strahu v serci. Zakaj tako? Zato, ker vse svetne znanosti tega ne zmorejo, da se serce oblaži, to je, da se človek nauči krotiti svoje grešne želje in samega sebe zatajevati, kar je prvo za vsakega, kdor hoče v resnici ponižen, zmern, poterpežljiv, pokoren, zvest, z eno besedo kreposten biti. Ako verska, nrvna odreja ne stopa z odrejo v posvetnih vednostih v enaki meri, jo te zadušijo kakor lulika žito, če je je preveč

na njivi. — Če imaš v posodi veči del le kis ali jesih, in le malokdaj vina v njo deneš: ali ti ne bode posoda po kisu dišala? Ravno taka je pri človeku, ki se preobloži z vsemi drugimi vednostmi, nauka v sv. veri pa le malo ima, in še manj pobožnih vaj in djan-skega pobožnega življenja. Takošen človek se mora ugonobiti, kakor nam priča življenje toliko mladenčev, ki se po visokih šolah vsega učijo, le za versko znanost tam mesta ni in še manj za vaje v keršanskem življenji.

In takošen sad bi gotovo rodile tudi naše šole, ako se zares, kar Bog obvari, cerkev iz šole verže; zakaj namen te nove naprave je ravno ta: cerkvi le toliko dopustiti, da se otroci verskega nauka učijo tako malo, kakor le mogoče, češ, da mora šola le iz-rejati brihtne deržavljane, ne pa pravih kristjanov. Če bi se tej novi šolski gosposki dozdevalo, da postavim otroci le enkrat v letu smejo k sv. zakramentom iti, ali da ne smejo več šolske sv. maše imeti, ali da ne smejo več k procesijam hoditi, ali da ne smejo gospodje kateketi posebnih bratovšin vpeljevati in bratovskih pobožnost obhajati: kdo bi zamogel tem rogoviležem opo-virati? — Nihče ne, ker bi imeli vso oblast, in tudi duhovščino v šakah. Če pa vaši otroci v mladosti pobožni ne postanejo, kedaj pa? V poznejih letih se glasé skušnjave, se prilizuje mladini zapeljivi greh; če pa v mladih sercih ni strahu Božjega, če se otroci v mla-dosti niso vneli čiste ljubezni do Boga, do Marije, do angela varha in svetega patrona; če mlado serce ni sku-silo nebeške moči sv. zakramentov in pobožne molitve; če se otrok od mladih nog ni navadil rad v cerkev ho-diti, slabih tovaršij se ogibati: če tega vsega ni, — po-stane mladi človek tem hitreje razuzdanec, čem viši glavo nosi in se šopiri s svojimi znanostmi, ki jih je v šoli zadobil.

In tako bi vas, keršanski stariši, take posvetne šole za naj dražji reč lahko goljufale: za pobožnost in pravičnost vaših otrok; zato pravimo, da bi šole od cerkve ločene za vas naj večji krivica bile. Vi ste pred živim Bogom dolžni svojim otrokom poskerbeti za pravo, kristjansko odrejo, v strahu Božjem; kajti otroci imajo nebesa si služiti in sicer po onem potu, ki ga Gospod Jezus po svoji sv. cerkvi kaže. Če bi pa šola čisto v rokah posvetne oblasti bila, kakor se namenja, ne bode izrejala vaših otrok za večnost, ampak le za ta svet, in goljufani bi bili vi, kakor vaši ubogi otroci! — Poslušajte, kako o tej stvari govorijo sv. Oče Pij IX, papež — njih glas nam mora več ve-ljati, kakor vseh učiteljev po celem svetu in vsih rogoviležev, ki ljudem glave mešajo. Sveti Oče pišejo v pismu do friburškega nadškofa med drugim o šolskih zadevah tako-le: „Ker so národne (domače) šole po-sebno zato, da se ljudstvo bogaboječe izreja, da se pri njem pobožnost in keršansko življenje pospešuje: so po vsi pravici vredne, da ima cerkev pred vsimi dru-gimi učilišči za-nje vso skerb in pazljivost. Kar tedaj ljudje skušajo, da naj bi se narodne šole cerkveni oblasti vzele, prihaja iz duhá cerkvi celó sovražnega, in meri na to, naj bi narodom luč presvete naše vere ugasnila... Kteri prederzno tirjajo, naj cerkev svojo koristno voditev pri šolah opusti, prav za prav nič družega ne zahtevajo, kakor da naj cerkev zoper zapoved svojega Božjega začetnika ravná in opusti svojo od Boga naloženo sveto dolžnost, skerbeti ljudem za njih večni blagor. Ko bi tedaj v kaki deželi se zgodilo po na-klepu, da se cerkev od šole loči, in se mla-dost v nevarnost zastran sv. vere spravi: bi sv. cerkev, kakor le vé in premore, skušati in prizadevati si morala, da mladina toliko

potrebno keršansko izrejo zadobi, pa tudi primoran bi bil opominjati vse vernike, ter jim razodeti: da se take šole, ki so sveti katoliški cerkvi nasprotne, z dobro vestjo ne morejo obiskovati. (V Rimu 14. julija 1864.)

Tako sodi in govori o tej reči vidni poglavar sv. cerkve, in tudi mi Slovenci in poštenci katoličani moramo tako govoriti. Ako posvetni modrijani porečejo, da z ločenjem cerkve od šole hočejo le šolo na boljše urediti, jim odgovorimo, da se cerkev temu nikdar ustavljala ni in ne bode; toraj se šole v lepi edinosti s cerkvijo naj berže in naj boljše popraviti dajo. Le naj se skerbi za potreben denar, da zamoremo poštenim, bistrim mladenčem postaviti dobrih pripravnih šol, v katerih bi se pod modrimi učniki brez skrbí za vsakdanji kruh ne dve, ampak naj manj tri ali štiri leta za svoj imenitni stan pripravljali; kateri hočejo v resnici šolski prijatelji biti, naj se posebno poganjajo za to, da se za učiteljsko plačo pametno razdeli davek in pri davkarii oddaja, ter bi učitelju treba ne bilo berati in dostikrat debelih poslušati. To se naj stori, in šola bode prerojena in dober sad rodila za časni in večni blagor rejencev, ker bo v rokah svete cerkve blagoslov Božji imela, brez ktere ga izreja nikoli srečna biti ne more!

(Konec nasl.)

Brezverna šola.

Kaki sad rodijo brezverne šole, ktere judovski časniki neprenehoma nad zvezde povzdigujejo, nam priča iz svobodne Amerike „Baltimorer kath. Volkszeitung“, ki piše: V šolah, kakoršne hoče napraviti nova vlada badenska, bavarska, avstrijska, nimajo duhovni in cerkev kaj govoriti; k večjemu je duhovnu še dovoljeno keršanski nauk učiti. Mi v Ameriki imamo tako vredene šole že dolgo, in njih sad je sploh znan. Svojim bratom v Evropi hočemo le nekoliko pokazati, kakšen sad se rodi v tih državnih šolah. Nek protestanški pridigar in učenik je izšel, da med 35 milijoni prebivavcev združenih držav jih le 9 milijonov cerkev obiskuje in med temi je 4 milijone katoličanov, ki svojih otrok ne pošiljajo v državne šole. Sami protestanti spoznajo, da ta merzlota (indiferentizem) v verskih rečeh je nasledek brezvernih šol, v katerih se vera popolnoma zanemarija. Evo zlahtni sad nove dobe! Zato krepko protestujejo na Badenskem in Bavarskem škofje zoper tako vredbo, in njim se je pridružilo s svojim protestom že čez 3000 srenj na Bavarskem. Naj bi tudi pri nas narode zmožili zgledi drugih, da bi se ne postavljalo, kar bo v očitno škodo šole in izreje, cerkve in države. —k.

Tarbula, keršanska junakinja.

Zložil Janez Bilc.

IV.

Glej, po perziški deželi,
Dim na kviško se dviguje;
Kaj pomeni to? Malikom
Dar se morebit daruje?

Dara bogom ne daruje
Pópovski služabnik zviti.
Mar prilomil je v deželo
Rimcev groznih trop serditi?

Z Rimci Sapor se vojskuje;
Toda ni Konštanci zmagal
Perziških vojakov hrabrih; —
Rimca Sapor je premagal.

Kaj pa temni dim pomeni,
Ki se proti nebu dviga?
Kaj pomeni silni plamen,
Ki žareč v oblake šviga?

Sapor, divja ris, razsaja,
Hiše kristijanom pali,
Ter požiga hrame svete,
Ki še celi so ostali.

Préd pastirje bolj moril je,
Zdaj med jagnjeti razsaja.
Perzije zemljica tužna
S kervco sveto se napaja.

Sapor ris razsaja ljuta,
Se kristjani ne bojijo,
Pa v podzemeljskih hramovih
Trojedinega častijo.

Poje mašnik svete pesmi,
Dar neskončnemu daruje,
Duše z obhajilom hrani,
Uk življenja oznanuje:

Bratje! sveti škof sporoča,
Vi se trinoga ne bojte,
Zveste jagnjeta nevesti,
Kakor skala terdni stojte.

Tu terpljenje je le kratko,
Blagor mu, kdor ne omaga!
Bo življenje tamkej sladko,
Kdor se grehu ne podlaga —

To besedil je duhovni,
„Amen“ vsi odgovorijo;
Blagoslov jim dá cerkveni, —
Tiho vsi domú hitijo.

Tiho vsi domú hitijo,
Dati so voljni življenje
Zanj, ki je za rod človeški
Zročil sebe v odrešenje. —

Kdo zna ime, kdo vé število
Junakov, ki za križ so pali?
Junakom tim na kervnem polju
Ne dvigajo se stebri zali.

Ne bron, ne marmor ti ne kaže,
Kje zmagovavci ti ležijo;
Homera ne in ne Virgila
Jih pesme slavne ne slavijo.

Pa njih imena je zapisal
Neskončni v liste nestrohljive;
On sam ovil jim je krog čela
Prekrasne vence nevenljive.

Pri njem v raju se raduje
Acepzima častiti vladika,
In Jakob mašnik in Abdija,
Presveta brata mučenika.

Evnuh Usthazades, Puzices,
Umetnik slavni s hčerko milo;
In ž njimi hrabri vojskovavec,
Préd stotnik, zdaj vladika — Milo.

Pa kdo pozná ime junakov?
Kdo vé za veljko njih število?
Šestnajstkrat tisuč, zgodba pravi,
Za križ jih kervco je prelilo.

Šestnajstkrat tisuč mučnikov
Legenda sveta imena hrani;
Pa večí tistih je število,
Ki zgodbi sveti so neznani.

Vsi ti se v raju lesketajo,
Ko zvezde zlate v noči jasni;
Žaréle rane na telesih
Ko biseri se bodo krasni.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

V Ljubljani od sv. Jakopa. V naši mestni fari smo obhajali tridnevno 24., 25. in 26. p. m. Bili so ti dnevi res dnevi milosti Božje in dušnega veselja za celo faro, kajti nad 1900 jih je pristopilo k večerji neomadežanega Jagnjeta. Perva maša je bila te dni že o 1/25, ob 1/26 je bila peta maša z blagoslovoma in ob 10

slovesna vélika maša, presv. Rešnje Telo je bilo izpostavljeno od prve maše do poldne, in popoldne od dveh do šestih, tačas so bile litanije z blagoslovoma. Milostljivi proš g. Anton Jarec so imeli vse tri dni véliko sv. mašo in popoldan litanije. Ljudi je bilo zmirom veliko v cerkvi; pri zjutranji maši in pri litanijah pa je bila cerkev natlačena, in tudi pri nas, kakor se od drugod sliši, je bilo nenavadno veliko tudi moških v cerkvi.

Svet dandanes demonstrira (razodeva misli svojega serca); eni demonstrirajo, ker je omejena pogodba, sklenjena med osebami, ki so avstrijskemu katoličanu naj bolj svete in spoštljive, in se hoče pod klop vreči; drugi pa sluté nevarnost, ki žuga cerkvi in državi, in prosijo usmiljenega Boga za odvernjenje nadlóg; eni pišejo in govoré dostikrat s strupom na jeziku zoper papeža in cerkev, drugi pa darujejo Bogu molitev in kaj od premoženja sv. Očetu.

Inostranske dežele se čudijo katoliški Avstriji, kam da je prišla. „Berl. Kreuzzeitg.“ omenja hrupnega veselja, ktero je vladalo 21. sušca na Dunaju, ko je bila overžena cerkvena zakonska sodnija in pa pravijo, da tako očitno skazovanje je le tam mogoče, kjer ljudstvo družega ne misli razun kako bi sladnosti tega življenja brezskerbno vživalo, in da se ne dá popisati, kako ta plitvi liberalizem in judovsko časništvo ljudstvo hujska in draži zoper konkordat.

Kdo bi bil vender mislil, da bomo v Avstriji tako zelo napredovali v vstavi? Očitno so govorili in pisali, da svitli cesar l. 1855 niso imeli oblasti, veljavne pogodbe sklepati; ali sedaj so se vendar prestrašili te doslednosti, in dunajski listi — vzlasti officiozni — nekako besedo nazaj jemljejo, liberalni svet pa je nekako poparjen, ker počil je glas, da svitli cesar nove zakonske postave ne bodo tako hitro poterjili, in da obravnave z Rimom še niso prenehale. Veselja omamljeni liberalizem se je pa še bolj strezoval, ko je minister denarstva dr. Brestel predlagal državnemu zboru navsvet novih davkov. M. M.

Iz Ljubljane. Ni je bolj žive podobe, kako minljivo je vse veselje na svetu, kakor dunajska uličarska halabuka 21. sušca. Šest dni pozneje se je bila do oblakov bobneča „hosiana“ že tako unesla, da bi bilo „blago dunajsko ljudstvo“ skorej bolj pri volji šipe pobijati, kakor pa razsvitljevati, pravijo ondote naznanila. Govorilo se je že o omahovanji ministerstva, o opotavljanji zastran verskih postav, nekatere časniške usta so hudo renčale, nekateri liberalci s pestmi žugali. „Nič davkov, pa še kaj hujšega, ako konkordat ne pade;“ — to je bil glas. Kdo neki davke plačuje? Ali ne tisti, ki hočejo, da naj se konkordat ohrani? Mokra cunja, — pa je dosti, da vsa serčnost v hlače čune prederznežem, katerih ni ne sram in ne strah ter prav nespodobno silo delajo postavodajstvu s svojim butanjem po ulicah in časnikih zoper konkordat in cerkvene pravice! —

Naš poslanec g. fajm. Lovro Pintar je 1. t. m. Dunaj zapustil.

Tridnevnic so se tudi v Šenklašču, pri Frančiškanih in pri sv. Petru prav dobro obnesle. Povsod je bilo veliko ljudstva, molitve, spovedovanja, obhajanja.

Prihodnjo nedeljo dokončá v. č. o. J. Valjavec svoje postne govore, pri katerih je bilo vse skoz vse polno poslušavstva. Te dni je imel tudi obnovljevanje pri čč. gg. Uršulinaricah.

Naj bode pn. duhovstvu po vsih škofijah še enkrat priporočena knjižica „Cerkve, Šola, Konkordat.“ Prosimo, da bi se tudi vsi iztisi izpečali, kamor pridejo po prečast. škofijstvih. Kdor koli zná dobro brati, je treba, da saj toliko o teh cerkvenih rečéh vé, kolikor je v teh bukvicah; sicer še ziniti ne bo mogel, ko se bo o tacih rečéh govorilo, — n. pr. župan, srenjski svetovavec, učitelj, čitavničarji in drugi.

Z Brezovice. Tridnevnic se je kej dobro pri nas obnesla; skorej cela fara se je vdeležila ss. sakramentov, okoli 900 jih je bilo te tri dni pri sv. Obhajilu. Priprosta ženica je rekla: „Tacega pa vender pri nas še ni bilo! Kako se bodo vender jezili sovražniki naše vere, ko bodo slišali, da smo tako k spovedi hodili!“

Iz Predoselj pravi prijat. list: Kolikor mi je znano

po tukajšnji gorenski okolici, se je keršansko ljudstvo tridnevne pobožnosti z veliko gorečnostjo vdeleževalo, kar zadosti to pričuje, da so že o pol ene čez polnoč na spoved prišli čakati, in nekteri so zavoljo velike gnječe od zgođej zjutraj do poznega časa popoldan v cerkvi na spoved čakali. Zares! po sv. Očetu papežu sv. Duh govori in ljudi za dobro vnema! —

Z Gorjan, 15. sušca. R. — Preblaga Danica! Dovolj mi, da tu tudi iz našega tihega kota nekoliko verstic veselja načertam. Pravega veselja bi med svetom zastoj iskal; le veselje, ki ga sveta cerkev napravi svojim vernikom, je res veselje in prava duhovna sladkost. Tako radost je tudi naša fara vživala perve tri dni preteklega tedna; obhajali namreč smo tridnevno pobožnost, kakor so bili sv. Oče papež svojim vernikom zapovedali po vesoljnem keršanskem svetu. Ker je fara precej velika, so bili naš tako vneti gospod duhovni oče že popred na pomoč naprosili sosednje gospode. 8. sušca so v primernem ogovoru svojim ovčicam namen tridnevnic pojasnili in jih k obilnemu vdeleževanju vneli. In res, seme je padlo na dobro prerahlano zemljico in je prec jelo obilnega sadú roditi. Po popoldanji Božji službi je bil poklic svetega Duha. Precej k začetku te slovesnosti se je zbiralo toliko vernega ljudstva, da je bila cerkev prepolna. Po dokončani slovesno pričeti pobožnosti je obsulo ljudstvo spovednice in pričeli so štirje gospodje duhovni spovedovati in delali so pozno v noč. S koliko gorečnostjo se je ljudstvo prejeme svetih zakramentov vdeleževalo, se iz tega vidi, ker je prec po pol noči slednji dan toliko ljudi za spoved prišlo, da so jih štirje spovedniki do poldne dosti spovedovati imeli. Nekteri so po cela dva dni okoli spovednic hodili, preden jim je bilo mogoče na versto priti in se grehov očistiti. Vsaki dan ste bili dve sveti maši z blagoslovom; prva zjutraj ob šestih z izpostavljenim svetim Rešnjim Telesom, in druga, slovesna z blagoslovom, ob desetih. Med tem časom so se verstile še po štiri svete maše na dan. Po prvi maši je ostalo slednji dan tudi sveto Rešnje Telo še čez uro izpostavljeno. Popoldne o poli štirih se je zopet slednji dan izpostavilo, in eden domačih gg. duhovnov so vernemu ljudstvu uro presv. Rešnjega Telesa glasno naprej molili, in potem so bile vselej litanije in blagoslov. Preveselo je bilo res viditi celi dan skoraj čisto polno cerkev ljudstva v goreči molitvi in prejemanji ss. zakramentov. Bilo je te tri dni naših faranov skoraj 12 sto Gospodovo večerjo prejelo. Ali ni to res kaj veselega, kaj nadzemeljsko radostnega? Posebno ginljivo je bilo papa pri tej tridnevni pobožnosti tudi to, ker je slednji večer ob 8 z velikim zvonom zvonilo in ljudi celo četert ure z zvonom k pokori opominjalo, k molitvi budilo za terdovratne grešnike. Sklep te slovesnosti je bil 11. t. m. s slovesno sveto mašo z asistencijo, ktero so opravljali prečast. g. grajski dekan Š. Peharec, in z zahvalno pesmijo. Res, ne rečem preveč, ta pobožnost je bila za našo faro mali misijon. Vsem ljudém je bila tako všeč, da jim je še vedno dolg čas po nji. Vsaki pravi, da bi le tako hitro minula ne bila; ko bi bila terpela saj en teden! Hvala toraj Vam, prečastiti gg. duhovni, za trud in skerb, ki ste ga z nami imeli! Dela je bilo noč in dan čez glavo in težavnega. Mili Bog naj ves trud s tim poverne, da naj semenu, ki ste ga s težavo te dni v naše serca sadili, dodeli rast in svoj blagoslov, da bo stoterni sad Vam veselje, nam pa v večni prid in blagor obrodilo! Z Bogom!

Pri sv. Gregorij se je tridnevnic obhajala od 16. do 18. sušca in farmani so se je z vse hvale vredno gorečnostjo in v obilnem številu vdeleževali, bilo jih je nad 500 obhajanih.

Iz Kolovrata, 22. sušca. (Tridnevnic na Vačah, v Blagovici in v Kolovratu.) — Slovesno in ako Bog hoče

z obilnim pridom se obhajajo tridnevne po moravski dekaniji. Iz dekanije same je šinil plamen, ki je vnel in vžgal ogenj v sercih gospodov in vernega ljudstva cele dekanije in še dalje. — Naj se govori, naj se piše, kar koli hoče, resnično je, resnično ostane, da ljudstvo naše pozná svojo pravo srečo, pozná svoj pravi blagor, pozná svoje prave, vselej zveste, odkritoserčne prijatelje. Ljudstvo naše je katoliško; jedro, serce njegovo je nepokvarjeno, pošteno, čversto in zdravo. Tega nas prepričuje sv. gorečnost, s katero se je vdeležuje sedanjih tridnevni opravil. Pa čemu bi govoril, dela naj pričajo. Na Vačah se je obhajala slovesnost tridnevni opravil 19., 20. in 21. svečana. Zelo prostorna cerkev je bila skoraj celi dan polna. Božja beseda se je oznaenovala po dvakrat na dan. Spovedovancev je bilo toliko, da je bilo samo obhajanih v tih 3 dnéh do 1300. Z gospod dekanom, prečastitim J. Tomanom, je bilo vnanjih 7 duhovnih gospodov, ki so se slovesnosti vdeležili. — (Konec nasl.)

Iz Mehovega, 27. sušca. Pod Gradom se je od 19—21. sušca tridnevna prav spodbudno obhajala. Ob 4 prejšnji popoldan je bilo sv. R. Telo izpostavljeno z molitvijo k sv. Duhu: Veni S. Spiritus, litanijami M. D. in blagoslovom. V pomoč sta bila naprošena 2 spovednika iz novomeškega samostana, ki sta tudi pridigala sv. Jožefa dan ob 6 in ob 9, popoldan pa domači duhovni pastir. Cerkev je bila vselej natlačena poslušavcev. Obhajanih je bilo 600 samih domačih farmanov. Naj omenim še, da v pograbski fari ljudje zlo merjó za vročinsko boleznijo, ktera je bila hudo potlačila tudi domačega duhovnega pastirja, da je preteklo zimo komej še obstal.

Iz Notranjskega, 18. sušca. — Tudi v Postojni se je od 16. do 18. t. m. tridnevna prav spodbudno obhajala. Spovednice so bile vedno obdajane z verniki domačimi, pa tudi tujih ni bilo malo, ki so se udeleževali svetih odpustkov. Pri vseh svetih opravilih je bila cerkev obilno obiskovana. Upati je, da je to sveto opravilo pripomoglo k velikemu dušnemu pridu pobožnih vernikov, pa tudi v tolažilo terpečemu sv. Očetu. Slovenski narod je katolišk, zvest veri svojih bogoljubnih prednikov, to pri vsaki lepi priliki kaže.

Čuditi se je, da „Laibaherica“ piše od veselja tisučev Kranjcev zaradi nove zakonske postave; po tukajšni okolici se ne vé od nobenega poštenega človeka, da bi mu to všeč bilo, še manj pa, da bi ktereга veselilo. Resnica je pa, da je narastla z vsilovanjem te postave mnogotera skerb. „Laibaherčiči“ tisučeri Kranjci so menda tisti strah, ki je na sredi votel, ob krajih ga pa nikjer ni.

Iz Maribora smo zvedili, da č. g. župnik M. Br. ima Jirsikovo véno ali dogmatiko na podlagi hervaske prestave že skorej gotovo. Želeti je, naj bi bilo prav dobro delo, ozirajoče se tudi na novejšo okolišino in potrebe. —

V Rimu, 23. sušca 1868. J. Š. — Znano je, da mavtarji s celega sveta denar v Rim pošiljajo, da bi ljudstvo podkupili, češ, da jim bode morebiti na taki način steklo, da bi papeževo vlado zaterli in podvergli posvetni oblasti papeža, ki vladajo vse škofo in vse verne po širokem svetu, ktera oblast bi v Rimu ne bila več zastavljena na papeža, ampak na mavtarje; in papež bi moral potem tako plesati, kakor bi ta posvetna vlada piskala, če ne, bi jih pa v ječo vergli. — Pa tudi katoličani, kateri so prebrisani, ne poostajajo: mladenči hitijo iz vseh delov sveta v Rim braniti našega vesoljnega očeta; ženske in moški doma pa plačujejo na mesec po dva solda (bratovšina sv. Mihela), bogati pa tudi sto in sto lir, da tako papeževe vojake podpirajo; in le takemu prizadevanju gorečih katoličanov se mora pripisovati,

da je Rim še papežev. — Toda sovražniki naše svete vere so bili sicer pri Mentani tepeni, pa vender ne čisto ob vso moč djani. Razkropljeni se zopet zbirajo in zoper Rim nove naklepe kujejo, ki jih bodo gotovo pri prvi priložnosti izpeljati skušali. Pa tudi katoličani ne deržijo križem rok; kajti še le pred 14 dnevi je došlo 145 čverstih mladenčev iz daljne Amerike čez široko morje v Rim, da stopijo v število braniteljev sv. Očeta in sv. katoliške cerkve. Med njimi so sinii bogatih, imenitnih rodovin, pa tudi nekteri kmečkih starišev. Vsi so iz Kanade! Kanadčani so jih izbrali, oni jim bodo kupili potrebno orožje, oni jih pa tudi na lastne stroške tukaj zderžujejo; čez vse to pa so še dve sto tisoč lir seboj prinesli ko dar za sv. Očeta; in pravijo, da onih 250 mladenčev, ki še za njimi pridejo, bode zopet še tri sto tisuč lir seboj prineslo. — Kanadčanske gospe so napravile in darovale tem verlim mladenčem zelo dragoceno belo-svilnato zastavo, ki nosi na sredi papežev gerb iz samih rubinov in drugih žlahtnih kamenov napravljen. S to zastavo prehodili so skoraj celo Francosko na svojem potu v Rim, in ne morejo zadosti dopovedati, kako navdušeno jih je francosko ljudstvo povsod sprejemalo. V bogatih, omikanih mestih Lion-u in Marziliiji jih je gospoda na goste v katoliško kazino povabila in jim je kaj lepo postregla. V Marziliiji jih je več kot šest tisuč ljudi spremilo do morja in parobroda, in ko so se imeli ločiti, je morje tako rekoč odmevalo navdušenega sklicovanja: „Živili Pij IX! — papež in kralj!“ — pa: „Živila katoliška Francija!“ — Med tem gorečim po- in odzdravljevanjem pa se naenkrat zasliši glasno žvižganje. Načelnik Kanadčanov, to slišati, stopi hipoma naprej in praša: kdo žvižga? Vsi mu pokažejo na nekega lahuna, garibaldovca, ki se jim je bil pridružil. G. Tallefer, omenjeni načelnik, stopi pred njega ter ga praša: Zakaj nas razžaljuje in zasramujete? . . Lahun mu ves bléd odgovori: „Gospod! moje žvižganje ni Vam veljalo, ampak vaši zastavi.“ „To je še hujše,“ pravi Tallefer, kajti osebno razžaljenje bi ti še odpustili, — nikdar pa ne razžaljevanja naše zastave,“ prime lahuna s krepko roko za vrat in ga sili poklekniti in za odpušanja prositi, kar je tudi berž storil. Pristopi pa tudi neki francoski častnik, ter lahunu nektere prav gorke pové. — V Rimu je na postaji te hrabre junake pričakovala velika množica ljudi, veliko število papeževih častnikov in razne bande vojaških godcev. — Pa akoravno so bili ti verli mladenči od dolgega pota in vožnje po morju zelo vtrujeni, vender še niso hotli na svoje stanovanje, temuž prvi pot jim je bil k Vatikanu, da bi papeža pozdravili, ki so se tudi prikazali in so tem pobožnim mladenčem blagoslov dali; — potem so šli v versti v cerkev sv. Petra, so pokleknili ponižno okoli groba sv. Petra, čigar sv. ostanke braniti so prišli. —

Vojvoda Zaganski (Zagan) je prišel v Rim v imenu poruske, gospod Baude pa v imenu francoske vlade kakor posebni polnomočnik, da bi se s kardinalom Antonelli-jem dogovorila zastran pogodbe, s katero hočete Francija pa Prusija sv. Očetu za posestvo sedanjih dežel porokinji biti, ter obljubite, da bode za sv. Sedež še več storile, berž ko bodo to okolišino pripustile. Poruska vlada, ki ni naše vere, ampak Lutrove, ona brani sv. Očeta, ima konkordat, varuje svoje katoličane; v Avstriji pa — —

Novi kardinali so: Lucijan Bonaparte, Evstahij Gonnella, Jožef Berardi, Rafael Monako la Valletta, Edvard Borromeo, Hanibal Kapalti; izmed vnanjih so imenovani kardinali: papeževa nuncija v Madridu in Lisabonu in španjski nadškof v mesto Valladolidu. Kardinal Bonaparte se berž vsakemu prikupi, ki ga vidi; vsi ga hvallijo in visoko častijo. — Sv. Oče so mu podelili naslov

sv. Pudencijane, ki je bila v davno minulih časih tudi škofijska cerkev sv. Petra apostola in prva rimska fara.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Obravnava o civilnem zakonu nadalje.)

Zoper civilni zakon so bili za govornike zaznamnani: bivši minister grof Rechberg, gr. Blome, kard. Ravšer, gr. Mensdorf, prof. Arndts, kard. Švarcenberg, kn. Hugon Salm, gr. L. Thun, in briksenski knez in škof.

Grof Rechberg, naslednji govornik, paterdi da brez pogodboloma se konkordat enostransko ne more prenamediti, in dokazuje, da s tacimi načeli, kakor jih ima večina, se mora dognati na to, kakor je na Ruskem: da bi bila državina glava tudi cerkvena glava. Ako se to paterdi, da konkordat kakor pogodba ne veže, se razruši naj višji podstava narodovskih pravic, namreč veljava in neprelomljivost pogodbin. Ako konkordat ni v soglasji z vstavo, to ni noben vzrok, da bi se smel enostransko razdijati. Govornik svari pred prepirom s cerkvijo, ker še vsaka vlada je prišla v hude zadrege, ktera se je v to spustila. Koliko hujši je zastran tega v Avstrii, kjer je vse še v začetku, v razpletu, v vrenji, kjer vojska raznih narodnost še ni dokončana. Vtegnil bi vstati nevaren ogenj, Avstrija pa mira potrebuje — zunaj in znotraj.

Grof Blome, ki je potem govoril, je overgel ugovor, da konkordat veličanstvene pravice prikrašuje, rekši: Povejte mi le eno pogodbo, o kateri bi se ne moglo ravno to reči? Sej ravno to je bistvo pogodb, da obe strani veže. — Med drugim pravi nadalje: „Naj se kdo suče in vije, naj sega po vertoglavnostih (paradoksah), naj rabi zvoneče marnje: pogodbolom je nepošteno djanje in ne rodi ne časti ne koristi. — Nisem občudovavec marsikterih železniških pogodb... pa sram bi me bilo zavoljo tega svetovati, da naj se kar tebi nič meni nič v kot veržejo, in to se nam prišteva storiti v oziru na moč, ki je hotel prvi Napoleon, da naj se ž njo pogaja, kakor da bi imela 280.000 bajonetov za seboj! — Mene ne skrbí za cerkev — ecclesia pressa, ecclesia victrix (zatirana cerkev, zmagovavna cerkev); — ako bi mi bila le samo korist cerkve zastopati, zares, veseliti bi se mogel zavoljo djanja liberalne stranke. Meni je bitko za občinsko družbo, tresem se za državo. Nadalje dokazuje, da očitno mnenje je drugo, kakor pa ga liberalstvo pretveza. — In kakošen čas smo zvolili, da bi se s cerkvijo sporekali? Čas svoje lastne slabosti... Čas, ko je častitljivi poglavar sv. Cerkve od vsih strani stiskan, ko mu je tako nezmerno terpeti od svojih lastnih nehvaležnih otrók. To ni ne previdno, ne blago. — Končno protestuje zoper nasvetvano postavu. —

Dalje je nasledval čversti, učeni in na vse strani podstavni govor kardinala Ravšerja. Sploh je Rechberg obravnaval državo-pravno stran, grof Blome občinske nasledke, kardinal Ravšer pa je pojasnoval zopergovore v dokazih in izpeljavah nasprotnikov.

Drugi dan je bil sprejet s 64 zoper 43 glasov gr. Wickenburgov nasvet, da naj se splošnja obravnava dokonča, akoravno so imeli govoriti še gr. Leon Thun, briksenski škof in kardinal Švarcenberg, in dva iz večine, ter si je mogla vsaka stran le enega govornika za vse še zbrati.

Govorili so pa še pred tem sklepom ta dan: Grof Hartig (za civilni zakon), ki se v svoj namen sklicuje na časnštvo, na glas spodnje zbornice, na potrebno naglico, da bi nasprotniki časa ne dobili. — Arndts, govoreči za konkordat, zavrača na cesarjevo besedo, da se bode konkordat spolnoval; da je konkordat narodo-

pravna pogodba; novo zakonsko postavu sprejeti bi se reklo Rim zaničevati itd. — Gablenz (zoper konkordat) pravi, da so na tujstvu Avstrii prijazni, ne pa konkordatu itd. — Kardinal Švarcenberg povdarja pravno stran cerkvenega in nenravnost civilnega zakona. — Krauss (zoper konkordat) meni, da je dolgo terpelo, preden se je cerkev sodnije čez zakon polastila, in državi prilastujo pravico zakonske zadržke postavljati. Spozná tudi, da mu civilni zakon sicer ni všeč, da ga pa duhovstvo prav lahko odstrani: naj le zakone po posvetnih postavah blagoslovljuje. — Gr. Anton-Auerspergovi duši, ki je potem govoril, se grozi, ako bi konkordat neprikrašan ostal, ker za vstavo bi s tem žugala nevarnost, kakor on meni. Povdarja podlago ravnopravnosti, ki jo je cesar v začetku vstave izrekel za vse avstrijske narode, na kateri ima domovina vstati. (Pred malo časom je pa grof serčno miloval, da niso še vsi njegovi rojaki germanizirani; ali bi bila tudi to podlaga ravnopravnosti?). Konkordat, od svitlega cesarja sklenjen, je Antonu Auerspergu toliko kakor nič (null und nichtig). Med tem časom so pač bile tudi kake druge pogodbe sklenjene; ali so tudi té „null und nichtig?“ Naj se loči, kar je cerkvenega in kar je državnega, pravi dalje. Ko je grof v konkordatu bral (kmali ko je bil sklenjen), kako se iz papeževe milosti našemu vladarju pravice dopušajo in djanja dovolijo, ki jih je po svojih prednikih podedoval in sploh že davno spolnoval, se je vzdigovalo njegovo patriotiško čutilo in zdelo se mu je to kakor natisnjena Kanosa, v kateri se Avstrija 19. stoletja v rašu in pepelu pokori za jožefinstvo 18. stoletja. (Kako bi se še le vzdigovalo „patriotiško“ čutilo grofa Antona Auersperga, ko bi se mu naključilo pričujočemu biti, kadar kak svetni vladar vladarsko krono iz papeževih ali celo iz rok kacega nadškofa prejme!..) Končno hvali civilni zakon, preslavlja Jožefa II in priporoča svobodno cerkev brez predprav in privilegij.

Tretji dan, potem ko je bilo še več govorov, so naj prvo zaverili s 65 zoper 45 glasov tisti nasvet, da naj se obravnave zastran civilnega zakona odložé, dokler vlada z Rimom svojih pogovorov ne dokonča, in s tem je večina pokazala, da brez ozira na konkordat hoče svoje postavodajstvo dalje gnati. Torej ima to djanje velik pomen, in od tod tudi veselje liberalcev. Ravno tako je spodbit predlog manjšine, ki je zoper civilni zakon, s 96 zoper 34 glasov.

(Razsvitljave in konkordatolom.)* Od splošnje obravnave za civilni zakon naj še kaj malega povzamemo. Judovski časniki so o tistem času z ne vemo kakošnjimi nepregledljivimi nasledki strašili, ako se nova postava zaverže v gosposki hiši! Tisti dan, ko je Rusija razglasila, da poljsko kraljestvo — v novo škodo katoličanstva — ima konec, sta tudi Poljaka Czartoriski in Potocki Rimu sovražno glasovala v gosposki zbornici. Med ravno temi je Slovenec Miklosich. — Pri izhodu iz zbornice je neki možic olikanim Dunajčanom dajal znamenje, kdaj da čez stopnice pride liberelec in kdaj klerikalec, da so vedili po tem obnašati se. Siskanje in berlizganje je pozdravljalo neko visoko osebo iz manjšine, celo palice so vihtili zoper njen voz. „Presse“ pravi, da so bili glasni demonstranti iz inteligencije: srenjski svetovavci, vradniki, mestnjani med njimi. Giskra se je komaj ubranil, da ga niso na rokah nesli in mu konj izpregli ter ga sami peljali. Po noči pa se je razsvitljevalo, po ulicah dervilo itd., po večem je bil publikum judov, dijakov in postreščekov pod poveljstvom juda Folkmanna. Razsvitljeno je bilo pa mesto le po nekoliko, celi razdelki so bili vsi temni; k nekemu ter-

* Ta spis je bil že stavljen o dospevem dopisu z Dunaja, torej se kaj malega ponavlja. Vr.

govcu se pridervi truma ljudi sveč kupit. „Kaj pa je?“ — „Razsvitljava!“ — „Čemu?“ — „Konkordat je proč, judje in kristjanje se bodo zdaj med seboj ženili in možile!“ — „In zato razsvitljavo? . . . Tega pa ne, — za take bedarije ne dam svojih sveč;“ in lop! jim je vrata zalušil pred nosom. Ljudje mnogotero niso vedili, čemu se razsvitljuje (kakor undan v Ljubljani). Nekteri so mislili, da je cesarjevič rojen. — Publicist Warrens pravi zastran razsvitljevanja: „Kadar bodo drugi premagani, in ne naši somestnjani, takrat bomo tudi mi razsvetlili.“ — Zastran poslušavstva v gosposki hiši pravi on: „Ena sama znamenitniš reč je bila tako huda, kakor je le premogla biti: Da se je terpelo tako demonstriranje od poslušavstva.“ — „Pester Lloyd“ piše: „Malo vnevarnosti od ljudskih trum, pa bi bila konkordatna stran zmaga. Večina je bila še le pridobljena, ker je pritiskal nezmerni pomen te borbe in nasledkov.“ To hoče veliko reči. Pritiskanje v zbornici, pritiskanje zunaj zbornice, to je „svoboda“, ktero znamenjata tudi „Vaterland“ in „Volksfreund.“ —

Tudi v Celovcu je bila napovedana „radovoljna“ razsvetljava, le samo s to majhno okolišino, da so napovedujoči policaji in „firtelmojstri“ svarili, kakor „Volksfreund“ piše, da temne okna bi se utegnile pobiti. To razsvitljavo so bili napovedali mestni očetje. Pri vsem tem pa je bilo razsvitljenje le revno.

V Mariboru, kakor „Sl. Gospodar“ piše, je bil župan razposlal policaje po vsem mestu, ki so razsvetljavo zapovedali. Nova doba je gnala veliko veka in krika po ulicah in je tudi pridno okna razbijala — ne le pri bogoslovcih in škofii, ampak tudi po družih hišah, katerih stanovniki ali niso bili doma, ali niso vedili, ali niso sveč imeli. Pri nekem gospodu, ki ni imel precej sveč v rokah, je v prvo nadstropje priletel za pest debel kamen v sobo med otroke! Revi vdovi, ki je že spala, so poterli vse 4 okna. Govorilo se je po mestu, da so fantje dobili od gospodov šestice, da naj pobijajo nerazsvitljene okna. „Grazer Volksblatt“ pravi o Mariboru, da se je bila razširila misel, da je cesarjevič rojen, in bil je več del mesta razsvitljen. Do poli 12 so lomastili. „Volksblatt“ prša: „Kaj so storile redovne oblasti, c. kr. okrajna vradnja itd. v odvernjenje škandala in v varstvo tistih, ki jim vest in skerb za blagor cesarja in cesarstva ni dopustila praznovanja „liberalnega“ vdeleževati se? in omeni, kako goreče na nogah je bila undan vsa policija, državni pravdniki, vojašina, sodnije itd. v Pragi, ko so bili narodni napravili rohovž zoper liberalno stranko.“

O ljubljanski razsvitljavi „Triglav“ pravi, da je poskušnja (verfassungsfreunde k razsvitljavi kličeča) „prav slovesno spodletela.“ Že veliko razsvitljev tega mesta smo vidili — nadaljuje „Trgl.“, toda bolj žalostne od te še nikoli ne. Razun na kongresnem tergu, nekterih hiš gorenjega velikega terga in po nekoliko gosposkih in dunajskih ulic, so le tu pa tam na enem ali drugem oknu raztreseno kake samotne sveče gorele. Mirno se more reči, da komaj dvajseti del oken mesta je bil razsvitljen, predmestja pa celo ne . . . Celo mesto ni imelo nič prazničnega, razun če se k temu štejejo obilne patrole, ki so hodile po ulicah in cestah. Nobe-nega znamenja veselja ni bilo slišati. Nikakoršna glasba ni navadne tihote poživiljala. Ravno nasproti — zamolkla britkost je stiskala serca našega ljudstva, ki ni vedilo, kako bi se to strinjalo, da je ravnokar skoz tri dni med posebnimi slovesnostmi molilo „za stiskano Cerkev“, zvečer pa bi móгло zavolj odpravljenega konkordata razsvitljavati in razveseljevati se! itd. Po vsaki ceni je brezimenski odbor svoj namen dosegel: prepričal se je, koliko cene imajo pri ljudstvu nekake misli in prizadetve. Hotel je odbor, da naj tudi naše mesto demonštruje; naše mesto je to tirjatev spolnilo in demon-

štrovalo je dostojno, da je vsak lahko razumel. . . . Z lažnjivo-zvitimi naznanili ljubljanskih dopisovavcev, iz katerih bi kdo mislil, da je ljubljansko mesto v morji svetlobe plavalo, tudi drugod norčujejo. „Presse“ piše: „Razsvitljava bi bila še veličastniši, ako bi se bilo predmestnim prebivavcem naznanilo. Mesto samo je bilo skorej vse skozi razsvitljeno, razun hiš, v katerih stanujejo klerikalni ali konkordatosanjski ljudje (kterih število pa v Ljubljani ni ravno majhno,“ pristavlja „Volksfreund“). — To se pravi z drugimi besedami, pravi ravno ta list: „Predmestja niso bile prav nič ali pa le prav malo razsvitljene, in po mestu so bile skor vse hiše razsvitljene, razun tistih, ktere niso bile razsvitljene, in poslednjih (nerazsvitljenih) je bila večina.“ —

Še bolj pa se mora „Laibaherici“ njeno veselje kaziti, ko lahko sliši, da se tudi marsikteri razsvitljevalec kesajo zdaj, ko so zvedili, za kaj se je razsvitljevalo. — Za odpravo konkordata naj se veseli, komur je drago za prazni nič se veseliti. Konkordat ni nikomur toliko žalega storil, kolikor je črnega za nohtom; njegova odprava pa bi veliko žalega storila sv. Cerkvi in mnogotero kalila nje pravice, in bojimo se, da naj več žalega za Avstrijo samo. Še nobeni državi pa se zato ni slabo godilo, ker je bila z Rimom in kat. Cerkvijo. —

Novo berilo iz vsih vetrov. Ranjki parski kralj je menda lep znesek denara zapustil sv. Očetu. — Na Parskem je izročenih že 3000 prošenj zoper nesrečno postavu, ki hoče šolo od cerkve odtergati. „Tir. Stim.“ pristavljajo: „Tako je prav! Junaško se mora braniti, kdor hoče kaj opraviti.“ — Po „Journal de Paris“ kroži po Parizu čudna novica, da Rothšildova deržina hoče v Italii pokupiti cerkvene posestva, ki jih je katoliška sardinska deržava pograbila, in jih sv. Očetu darovati . . . Odveč čudno bi ne bilo, ako bi saj judje pričeli lepo delati, ker mnogi kristjanje to pozabljujejo. — V Algerii lakota že tolika, da si celo s človeškim mesom išejo glad utolažiti. „Liberté“ naznanuje namreč, da so našli razkosanih trupel in kosov pečenega človeškega mesa. — „Neue Freie Presse“ v več rečeh papeža toži, kakor „weiland dohtar Luter Martin.“ Ne vemo, če je že tožbe nabila na vrata sv. Štefana, ali jih še le bo. Čudo bi ne bilo, ker tega kopita judje se že tako v vse katoliške reči mešajo. Tudi se menda boji „Neue Freie“, da se utegnejo sv. Oče Pij IX z Rusom zoper Avstrijo skleniti. Procumbit humi bos! — Grof Leon Thun je bil naznanil gosposki zbornici, da se ne zлага z njenimi načeli in se torej ne more več njenih obravnav vdeleževati; svitli cesar pa niso sprejeli njegove odpovedi, torej se spet zbora vdeležuje. — Več Slovenov na Dunaju vabi v „Zukunft“ k politiški družbi „Slovenska Lipa“, ki ima skrbeti za koristi na Dunaju bivajočih Slovenov, za slovenske šole ondotnim slovenskim otrokom itd. V prvi polovici tekočega mesca se ima vstanovavni zbor sniti. — Žuzelka biča tiste avstrijske domorodce, ki so se l. 1848–49 veselili madjarskih zmag, potlej pobitij naših v Italii in na Českem itd. Ravno ti čudni Avstrijani so se veselili, ko je bil Garibaldi na Rimsko ropnil, kisali pa se, ko je bil prav tako tepen, kakor se spodobi roparju in bogokletnežu. Ravno taki lažnjivi patrioti bi se serčno veselili in bahali, da so oni pomogli, ako bi se pripetilo, česar Bog obvari! da bi nas Prus pogoltnil. — Na Dunaju je vsak dan toliko novih norcev, da je strah; po 8, 10, tudi že blizo 20 en dan so jih pripeljali v norišnice. Ni čudo. — Gornje-avstrijsko svetno in redovno duhovstvo v pismu do ministra znostranstva določno oporeka (protestuje) zoper natoľcevanje, kakor da bi ono namerjalo očitni mir begati itd. Ta oporeka je odgovor

na znani Giskrov razpis do c. k. gornje-avstrijskega poglavarstva zoper duhovstvo. — Kakor neki dunajski list piše, misli Šmerling nasvetovati v gosposki hiši, da naj se na cerkveno premoženje višji davek naloži. Le po cerkvi, dokler je kaj! Sej Šardinija je cerkvi že vse vzela, pa vender ravno zdaj zopet nov davek namerja! — Govori se, da bi utegnili vsi francoski vojaki Rimsko zapustiti, — to pa vsled neke francosko-laške pogodbe od 14. sušca(?). —

Poslednje novice. V gosposki zbornici se je 30. sušca pričela obravnavati o novi šolski postavi, ki bo naj berže enak konec imela, kakor undan zakonska; cerkev se bode čedalje bolj na stran odpravila, pa gotovo ne deržavi in ne deržavljanom v prid. — Gr. Hartig bere, kar je večina odbora za verske reči nasetovala; manjšina pa predlaga, da naj se cela osnova šolske postave, ki ima ločiti šolo od cerkve, odboru nazaj pošlje, in da naj se izdelata nova postava, v kateri bo izrečeno načelo, da se katoliški cerkvi ohrani pravični vpliv do versko-nravne izreje katoliške mladine, in da ljudske in srednje šole naj ostanejo verske. Pervi govornik zoper novo postavo je Blome, ki opomni, da rodovina stoji na prvi stopnji zastran pravic v odreji mladine, za njo pa cerkev vsled svojega poslanja, deržava pa ima dolžnost pospeševati pravice rodovine in cerkve, in obojo podpirati v spolnovanji njunega poslanja. Vpliv deržave do šole brez ozira na vero in rodovino, pravi govornik, je naj veči despotizem. Sej naučni ministri se menjajo, danes je katoličan, jutri hegelijski, strausianar itd. Kakošna zmešnjava bi iz tega vstala! — Govorili so nadalje še drugi govorniki; tudi Leon Thun in prof. Arndts sta bila zapisana za govornika v cerkveni prid.

Kar pa sploh sedanji stan tiče, se nekaj menda res godi, kar cerkvenim zopernikom strah dela. Naj zaznamujemo le nekatere dogodbe, ki se nam naznanjajo z Dunaja in so ondi v krogu. 26. sušca sta bila ministra Auersperg in Hasner v Pešt poklicana. Pravijo, da je cesarica lastnoročno pismo sv. Očeta prinesla cesarju, kar bi gotovo ne bilo brez tehtnosti. Ravno ta dan, ki bi bila šolska postava na versti, gosposka zbornica ni srenjevala, in tudi v spodnji je vlada svetovala, da naj se obravnava zastran preuredb zakonske postave odloži, kar pa niso dovolili nekteri, ki na veliki zvonec bijejo, ako ravno so Giskra, Taafé in Beust za odlog glasovali, — Brestl, Herbst in Berger pa iz hiše šli. Izrael v tacihi okolišinah poparjen hodi po Dunaju.

Zborovanje se ima 4. aprila za zdaj skleniti zavoljo praznikov in še le 20. aprila se zopet pričeti.

Več dopisov iz raznih krajev bo prihodnjič Danica naznanila.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Kočevska duhovnija je razpisana 30. sušca. Umerl je g. Peter Leben, benefic. v pokoju, 24. sušca. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Verhnike o tridnevnicu 10 gld. st. den. v sr. in iz Bevk 3 gl. 3 kr. st. d. v sr., 1 gl. nov. d. sr. in 2 gl. v pap.: „Sv. Oče, tudi nas se spomnite vernikov, — dajte nam sv. blagoslov!“ — Z Ambrusa 1 papežev terdnjak in 13 gld. v pop.: Sprejme Pij naj pohlevni — darek naš tridnevni! — Od sv. Duha: Č. g. M. Z. 2 gl. 49 kr., od farmanov o tridnevnicu 9 gl. 51 kr.: Prosimo dobroto Vašo, — žegna tud' za čedo našo! — Od sv. Trojice 15 gl.: Milošnja tud' za naj bode šteta — v prid za naš'ga sv. Očeta. — Z Rova

5 gold. s pristavkom: „Sprejmi, sv. Oče mali dar od majhnega kardela, Tebi serčno vdanih, ter voli jih blagosloviti.“ — „Verne ovčice Kostanjevske duhovnije s svojim duhovnim pastirjem sv. Očetu Piju, svojemu naj višjemu duhovnu Pastirju o tridnevnicu: 20 gl. a. v., in prosijo blagoslova za dušne in telesne potrebe, za stanovitnost v dobrem in srečno zadnjo uro.“ — Z Rovt: 15 gl. v pop., zložili farmani o tridnevnicu; prosijo blagoslova v dušnih in telesnih potrebah in za srečno zadnjo uro; 1 terdnj. za 2 gl. 10 kr. pokloni Marija Vidmar s pristavkom: „Sv. Oče, sprositi mi srečno zadnjo uro!“ 2 gl. pa J. Z. „papežu kralju.“ — S Predoselj zbirka o tridnevnicu 57 gl. a. v. — S Kolovrata 9 gl. 20 kr. — Iz Šent-Janža na Dolenskem nabirka o tridnevnicu: 14 gl. 50 kr. s pristavkom: „Jezus nam je spravo pridobil, da bi nas svete, čiste in nedolžne storil.“ — O tridnevnicu nabrani darovi za sv. Očeta iz Postojne čez 36 gl. in sicer: P. n. gosp. dekan Jan. Hofsteter 10 frankov v zlatu. G. Lovrenčič 5 gl., g. Dekleva 10 gl., več oseb 14 gl. (med temi 3 dvajset. in 4 petice), g. Belar 1 gl., g. Košmelj 2 gl. — Iz Idrije sv. Očetu o tridnevnicu: Sacerdotes curati 8 fl. 12 cr. petentes sibi benedictionem apostolicam pro sapientia in cura animarum et perseverantia in acquirendis thesauris non deficientibus in coelis; — verne ovčice 33 gld. s prošnjo blagoslova v življenju in o smerti; neka žena 1 gld. za blagoslov v zakonu in lepo edinost z možem. Skupaj v papirju 37 gold., in v srebru 1 križavec za 2 gl. 12 kr., 1 terdnj. za 2 gold. in 3 dvajset. — Dve keršenici v Ljubljani: 2 dvajset. in 1 petico v sr., prosite blagoslova za dušo in telo. — Sveti Oče! sprositi meni in mojim večletnim učencem sv. Duha in pravo keršansko modrost: L. Arko učitelj, 1 tol. za 2 gld. st. d. — Ut inimicos ecclesiae sanctae humiliare digneris: Jož. Malneršic, duh. pom., terdnjak za 5 frankov. — Populi meditati sunt inania — Altissimus autem derisit eos: Ant. Namre fajmošter, 1 pruski terdnj. Farmani iz Šmartna pod Šmarno goro svojemu ljubemu Očetu Piju 7 gl. 60 kr. — „Iz Tunjic od pastirja in čede za sv. Očeta Pija IX 7 gl.“ — Fara Marija D. č. oo. Frančiškanov v Ljublj. o tridnevnicu 73 gl. 30 kr. (49 gl. v pap., drugo v zlatu in srebru). — Iz Svibna 14 gld. zbirk o tridnevnicu. — Z Dobovca 12 gl. 30 kr. o ravno taki priliki. — Dolenjska fara v ribniškem okrožji o tridnevnicu 19 gl. 20 kr. — J. L. v Ribnici 1 gl. — G. R. 2 gl., prosi blagoslova za vdanost v voljo Božjo in srečno zadnjo uro. — Iz Selc iz neimenov. roke 40 kr. — Duhovnija sv. Križa nad Jes. nabirk pri tridnevnicu (12., 13. in 14. sušca) 2 gld. v pap.; M. R. 25 kr., prosi blagosl. za odpušanje grehov in srečno zadnjo uro; M. P. 20 kr., priporočuje v molitev svoje mertve; N. R. 10 kr., prosi blagoslova za L.; J. S. 25 kr. v sr., prosi blagosl. za svoje otroke; Šp. R. 20 kr. za spreobrnjenje grešnikov; M. K. 5 kr. za odpušanje grehov; K. R. 10 kr., za dušno in telesno zdravje; M. B. 25 kr.: Sv. Oče! sprositi mi edino potrebno; J. D. 1 gl. 12 kr. sr.: „Ut inimicos s. Ecclesiae humiliare digneris.“ — „Sv. Očetu o tridnevnicu pri sv. Križu poleg Kostanjevice darujejo fajmošter, kaplan in farani 13 gl. pristavlja: Sv. Oče prosimo sv. blagosl. za stanovitnost do konca.“ — Od sv. Gregorija 6 gl. zbirk o tridnevnicu. (Zavoljo zadrege mnogi nadaljni darovi prihodnjič).

Za indijanski misijon. Bratovšina sv. Detinstva v Loki 11 gl. 60 kr.

Za afrik. misijon. Neimenovani 20 gl.

Za amerik. misijon. Neimenovan 20 gl.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. V. S. v D.: Omenjenega den. ni bilo v škofijstvo. —